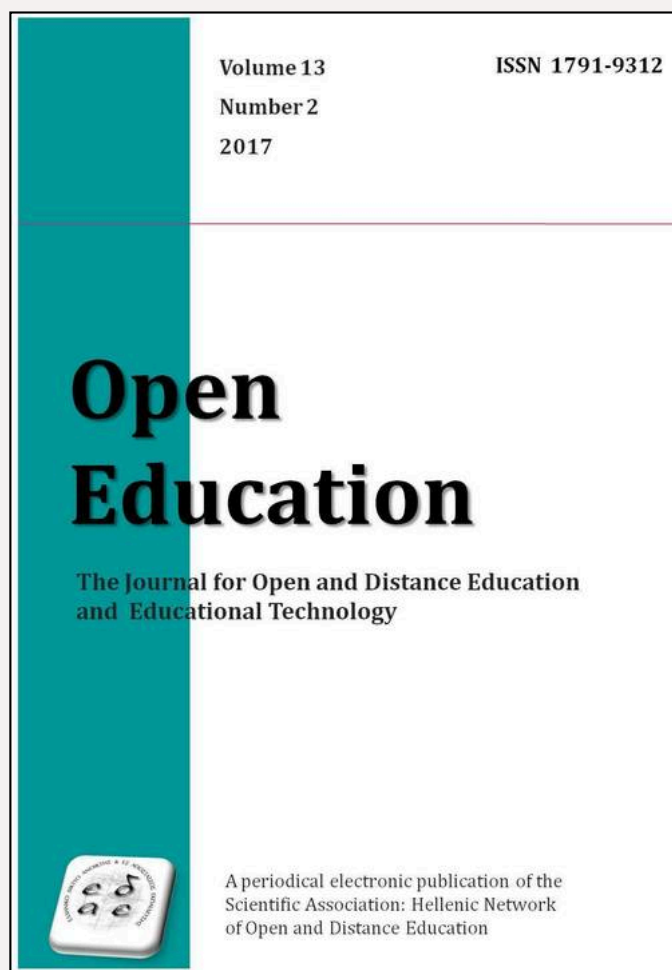

Ανοικτή Εκπαίδευση: το περιοδικό για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση και την Εκπαιδευτική Τεχνολογία

Τομ. 13, 2017

Ελληνικές Επιστημονικές Ενώσεις/ Εταιρίες: προς την κατεύθυνση της ενίσχυσης της ανοικτής μάθησης

Niari Maria Hellenic Open University
(HOU)
Kalogiannakis Michail University of Crete
Lionarakis Antonis Hellenic Open University
<https://doi.org/10.12681/jode.15383>

Copyright © 2017 Maria Niari, Michail
Kalogiannakis, Antonis Lionarakis

To cite this article:

Niari, M., Kalogiannakis, M., & Lionarakis, A. (2017). Ελληνικές Επιστημονικές Ενώσεις/ Εταιρίες: προς την κατεύθυνση της ενίσχυσης της ανοικτής μάθησης. *Ανοικτή Εκπαίδευση: το περιοδικό για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση και την Εκπαιδευτική Τεχνολογία*, 13(2), 156-163.
doi:<https://doi.org/10.12681/jode.15383>

**Ελληνικές Επιστημονικές Ενώσεις/ Εταιρίες: προς την κατεύθυνση της
ενίσχυσης της ανοικτής μάθησης**

Hellenic Scientific Associations / Companies: Towards Enhanced Open Learning

Μαρία Νιάρη

Υποψήφια Διδάκτορας
Σχολή Ανθρωπιστικών Σπουδών ΕΑΠ
niarimaria@gmail.com

Μιχαήλ Καλογιαννάκης

Επίκουρος Καθηγητής,
Σχολή Επιστημών Αγωγής του Πανεπιστημίου Κρήτης
mkalogian@hotmail.com

Αντώνης Λιοναράκης

Καθηγητής
Σχολή Ανθρωπιστικών Σπουδών ΕΑΠ
alionar@eap.gr

Abstract

This article describes the process and main conclusions of the discussion organized and hosted at the 9th International Conference on Open and Distance Learning, ICODL 2017, in Athens on Saturday 25 November 2017. The panel discussion was titled "Greek Scientific Associations/Companies. Past, present and future". As can be seen from the profile and activities of the participating scientific associations, we are faced with a multitude of actions and activities that can benefit the modern Greek scientist and the educational community in general. The target group for each association may be different, but the basic principles and philosophy of openness, the commitment to science and the promotion of research and quality in education and science are commonplace. At the same time, the emerging dynamics and the ever-growing presence of scientific associations/companies in domestic and international events strengthen the view of the important role they are required to play in the field of civil society and informal learning.

Keywords: Greek Scientific Associations, Open Learning, Science, Openness, Civil Society

Περίληψη

Στο παρόν άρθρο καταγράφεται η διαδικασία και τα κύρια συμπεράσματα από τη συζήτηση που διοργανώθηκε και φιλοξενήθηκε στο πλαίσιο του 9^{ου} Διεθνούς Συνεδρίου για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση, ICODL 2017, στην Αθήνα το Σάββατο 25 Νοεμβρίου 2017. Η συζήτηση-πάνελ είχε τίτλο «Ελληνικές Επιστημονικές Ενώσεις / Εταιρίες. Παρελθόν, παρόν και μέλλον». Όπως προκύπτει από τη συνοπτική παρουσίαση του προφίλ των επιστημονικών εταιρειών/ενώσεων που συμμετείχαν και των δραστηριοτήτων τους, είμαστε μπροστά σε ένα πλήθος δράσεων και δραστηριοτήτων, από τις οποίες μπορεί να ωφεληθεί πολλαπλά ο σύγχρονος Έλληνας επιστήμονας και η εκπαιδευτική κοινότητα εν γένει. Μπορεί το

κοινό στο οποίο απευθύνονται να διαφέρει, ωστόσο οι βασικές αρχές και η φιλοσοφία της ανοικτότητας, η δέσμευση στην επιστημονικότητα και η προαγωγή της έρευνας και της ποιότητας στην εκπαίδευση και την επιστήμη είναι κοινός τόπος. Παράλληλα, η διαφαινόμενη δυναμική και η συνεχώς αυξανόμενη παρουσία των επιστημονικών ενώσεων/εταιρειών στα εγχώρια και διεθνή δρώμενα ενισχύει την άποψη του σημαντικού ρόλου που καλούνται να διαδραματίσουν στο χώρο της Κοινωνίας των πολιτών και της άτυπης μάθησης.

Λέξεις-κλειδιά: Ελληνικές Επιστημονικές Εταιρίες/Ενώσεις, ανοικτή μάθηση, επιστημονικότητα, ανοικτότητα, Κοινωνία των Πολιτών

Εισαγωγή

Στο πλαίσιο του 9^{ου} Διεθνούς Συνεδρίου για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση, ICODL 2017, έλαβε χώρα το πάνελ συζήτησης με τίτλο «Ελληνικές Επιστημονικές Ενώσεις / Εταιρίες. Παρελθόν, παρόν και μέλλον». Συντονιστές της συζήτησης ήταν οι: Αντώνης Λιοναράκης, Καθηγητής Ανοικτής και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης στο ΕΑΠ, Μιχάλης Καλογιαννάκης, Επίκουρος Καθηγητής, Σχολή Επιστημών Αγωγής του Πανεπιστημίου Κρήτης και Μαρία Νιάρη, Υποψήφια Διδάκτορας της Σχολής Ανθρωπιστικών Σπουδών του ΕΑΠ.

Η συζήτηση αυτή ήταν συνέχεια ενός προηγούμενου πάνελ που είχε υλοποιηθεί στο 8^ο Διεθνές Συνέδριο για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση, ICODL 2015 με εκπροσώπους από διάφορα Ελληνικά επιστημονικά περιοδικά (Λιοναράκης, Νιάρη, Μανούσου & Παπαδημητρίου, 2015).

Στο πάνελ του 9^{ου} Διεθνούς Συνεδρίου συμμετείχαν εκπρόσωποι από πέντε Ελληνικές Επιστημονικές Εταιρίες/Ενώσεις, οι οποίες ανταποκρίθηκαν στην αρχική πρόσκληση: Σοφία Παπαδημητρίου από το ΕΔΑΕ, Μαρία Τερλιξίδου από την ΕΕΕΕ, Χρήστος Παναγιωτακόπουλος από την ΕΤΠΕ, Θανάσης Βελέντζας από την ΕΝΕΦΕΤ και Ευφροσύνη Κατσικονούρη & Ελένη Διδάχου από την ΟΜΕΡ. Η σχετική πρόσκληση απευθύνθηκε σε μεγαλύτερο αριθμό Ελληνικών επιστημονικών εταιριών/ενώσεων με σημαντική παρουσία και έργο στην Ελλάδα. Ωστόσο, η παρούσα λίστα είναι ενδεικτική και αποτελεί ένα σχετικά μικρό μέρος των Ελληνικών Επιστημονικών Εταιριών/Ενώσεων.

Σκοπός της διοργάνωσης του πάνελ ήταν η γνωριμία με τις σημαντικότερες Ελληνικές Επιστημονικές Εταιρίες/Ενώσεις και η διερεύνηση της δυνατότητας ενίσχυσης της δυναμικής τους προς την κατεύθυνση της ανοικτής μάθησης.

Επιμέρους στόχοι ήταν:

- Να δημιουργηθεί ένα σύστημα προώθησης της εξωστρέφειας των ελληνικών επιστημονικών εταιριών/ενώσεων, με σκοπό την ενίσχυση της λειτουργίας τους.
- Να διερευνηθούν τα προβλήματα που υπάρχουν στη λειτουργία των επιστημονικών εταιριών και να προταθούν εφικτές και ευέλικτες λύσεις.
- Να βελτιωθεί το γενικότερο πλαίσιο λειτουργίας των επιστημονικών εταιριών με σκοπό την επέκταση του κοινού τους.
- Να δημιουργηθεί ένα ευρύτερο δίκτυο ελληνικών επιστημονικών εταιριών εκπαιδευτικού περιεχομένου που θα υποστηρίξει τη δημοσιότητα και ερευνητική δράση τους στο πλαίσιο μιας κοινότητας έρευνας και αναζήτησης

Άξονες συζήτησης - Προβληματισμοί

Μετά τη σύντομη παρουσίαση των επιστημονικών εταιριών/ενώσεων, η συζήτηση που ακολούθησε επικεντρώθηκε στους ακόλουθους άξονες – προβληματισμούς:

- Προώθηση της εξωστρέφειας των επιστημονικών εταιριών μέσω ενός δικτύου - συστήματος διαφορετικού από το υπάρχον.
- Καταγραφή προσκομμάτων και προβλημάτων των επιστημονικών εταιριών και προτεινόμενων τρόπων αντιμετώπισης.
- Βέλτιστες πρακτικές: τεχνικές, μεθοδολογίες, διαδικασίες, κίνητρα.
- Συμβολή σε μια κοινότητα έρευνας & θεωρητικών αναζητήσεων, αξιοποίηση συνεργατικών μεθόδων.

Σύντομη παρουσίαση - Σκοπός και στόχοι

Στην ενότητα αυτή παρουσιάζονται συνοπτικά τα βασικά σημεία του προφίλ των επιστημονικών εταιριών/ενώσεων που συμμετείχαν στο πάνελ. Τα στοιχεία προέκυψαν από τη μελέτη των ιστοσελίδων τους και την παρουσίαση των εκπροσώπων τους στο πάνελ.

Ελληνικό Δίκτυο Ανοικτής και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης (ΕΔΑΕ)

Το Ελληνικό Δίκτυο Ανοικτής και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης (ΕΔΑΕ) είναι Επιστημονική Εταιρεία μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, που εκπροσωπεί τους Έλληνες επιστήμονες, οι οποίοι ασχολούνται με την παροχή και έρευνα της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, προωθούν εμπράκτως τη φιλοσοφία της ανοικτής εκπαίδευσης, προωθούν το σκοπό της ελεύθερης πρόσβασης όλων των πολιτών σε κάθε μορφή δια βίου εκπαίδευσης και δραστηριοποιούνται σε καινοτόμες μορφές εναλλακτικής εκπαίδευσης (<http://www.openet.gr/>). Οι στόχοι του ΕΔΑΕ είναι η ενθάρρυνση και υποστήριξη της Ανοικτής και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης (ΑεξΑΕ), σε όλες τις εκπαιδευτικές βαθμίδες, στη μη τυπική εκπαίδευση, στην άτυπη μάθηση και στην έρευνα.

Επιστημονική Ένωση Εκπαίδευσης Ενηλίκων (ΕΕΕΕ)

Η Επιστημονική Ένωση Εκπαίδευσης Ενηλίκων (Ε.Ε.Ε.Ε.) είναι μη κερδοσκοπικός Οργανισμός, που σκοπό έχει την ανάπτυξη εκπαιδευτικών προγραμμάτων, την έρευνα, τη συμβουλευτική, την πληροφόρηση, καθώς και το διάλογο στην Ελλάδα και διεθνώς για την προώθηση των αρχών και μεθόδων της Εκπαίδευσης Ενηλίκων (<http://www.adulteduc.gr/>). Εκτός από την ανάπτυξη του επιστημονικού και επαγγελματικού πεδίου της Εκπαίδευσης Ενηλίκων, στόχοι της ΕΕΕΕ είναι η ανάπτυξη των επαγγελματικών και κοινωνικών ικανοτήτων των μελών της και των μελών του πεδίου και η ενίσχυση της επικοινωνίας, αλληλεπίδρασης και αλληλεγγύης μεταξύ των μελών της κοινότητας διεθνώς.

Ελληνική Επιστημονική Ένωση Τεχνολογιών Πληροφορίας & Επικοινωνιών στην Εκπαίδευση (ΕΤΠΕ)

Η Ελληνική Επιστημονική Ένωση Τεχνολογιών Πληροφορίας & Επικοινωνιών στην Εκπαίδευση (ΕΤΠΕ) είναι Επιστημονικός Σύλλογος μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, που εκπροσωπεί τους Έλληνες επιστήμονες των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών (ΤΠΕ) με κοινό ενδιαφέρον τις εφαρμογές τους στην εκπαίδευση (<http://www.etpe.gr/>). Σκοπός του Συλλόγου είναι η συνεισφορά του στην ανάπτυξη της επιστημονικής έρευνας, βασικής και εφαρμοσμένης, στις Τεχνολογίες Πληροφορίας και Επικοινωνιών στην Εκπαίδευση, η συνεισφορά στην ανάπτυξη της εκπαίδευσης στις ΤΠΕ, η παροχή συμβουλών προς την πολιτεία, το δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα, η αντιπροσώπευση και υποστήριξη των Ελλήνων επαγγελματιών των ΤΠΕΕ στην Ελλάδα και στο εξωτερικό.

Ένωση για την Εκπαίδευση στις Φυσικές Επιστήμες & την Τεχνολογία (ΕΝΕΦΕΤ)

Η Ένωση για την Εκπαίδευση στις Φυσικές Επιστήμες & την Τεχνολογία (ΕΝΕΦΕΤ) είναι Επιστημονικό Σωματείο μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα που εκπροσωπεί Έλληνες

και Κύπριους επιστήμονες, που ασχολούνται με την έρευνα και την εκπαίδευση στην περιοχή της Εκπαίδευσης των Φυσικών Επιστημών και της Τεχνολογίας (www.enepnet.gr). Στους σκοπούς της ΕΝΕΦΕΤ περιλαμβάνονται: (i) η συνεισφορά στην ανάπτυξη της επιστημονικής έρευνας, βασικής και εφαρμοσμένης, στην Εκπαίδευση των Φυσικών Επιστημών και της Τεχνολογίας, στη διάχυση των ερευνητικών αποτελεσμάτων στους δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς που έχουν σχέση με την εκπαίδευση και στην επικοινωνία με τους εκπαιδευτικούς όλων των βαθμίδων, (ii) η προαγωγή της διδασκαλίας των Φυσικών Επιστημών και της Τεχνολογίας σε όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης, (iii) η αντιπροσώπευση και υποστήριξη των Ελλήνων ερευνητών της Εκπαίδευσης των Φυσικών Επιστημών και Τεχνολογίας στην Ελλάδα και στο εξωτερικό.

Παγκόσμιος Οργανισμός για την Προσχολική Εκπαίδευση (OMEP)

Το όνομα της OMEP προέρχεται από τα αρχικά της γαλλικής ονομασίας Organisation Mondiale pour l'Éducation Préscolaire, που σημαίνει Παγκόσμιος Οργανισμός για την Προσχολική Εκπαίδευση. Η OMEP είναι μία επιστημονική, μη κρατική, μη κερδοσκοπική, παγκόσμια οργάνωση προσχολικής αγωγής, που δραστηριοποιείται σε πάνω από εβδομήντα χώρες (<http://www.omep.gr/>). Η OMEP προωθεί τα δικαιώματα του παιδιού στην εκπαίδευση και υποστηρίζει τις δραστηριότητες που βελτιώνουν την προσβασιμότητα σε υψηλής ποιότητας εκπαίδευση και φροντίδα παιδιών ηλικίας 0-8 ετών. Ειδικότερα, προωθεί σχετικές μελέτες και έρευνες, οργανώνει διεθνή, περιφερειακά και εθνικά συνέδρια, φροντίζει για τη διάχυση σχετικών πληροφοριών (*International Journal of Early Childhood-IJEC & Ερευνώντας τον κόσμο του παιδιού*), ενθαρρύνει την εκπαίδευση, επιμόρφωση και επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών, και ενθαρρύνει τη σχετική εκπαίδευση της οικογένειας.

Δραστηριότητες

Στην ενότητα αυτή παρουσιάζονται συνοπτικά οι κύριες δραστηριότητες των προσκεκλημένων ελληνικών επιστημονικών ενώσεων/εταιρειών. Τα στοιχεία προέκυψαν από τη μελέτη των ιστοσελίδων τους και την παρουσίαση των εκπροσώπων τους στο πάνελ.

Στις δραστηριότητες του **ΕΔΑΕ** περιλαμβάνονται:

- Η έκδοση του διεθνούς περιοδικού OPEN EDUCATION / ΑΝΟΙΚΤΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ (Ανοικτή Εκπαίδευση: Το περιοδικό για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση και την Εκπαιδευτική Τεχνολογία), με σύστημα κριτών. Αρχικά το περιοδικό εκδιδόταν σε έντυπη μορφή (τεύχη 1-6). Με το έβδομο τεύχος του έτους 2008, ξεκινά μια νέα πορεία ψηφιακής μορφής όλων των δεδομένων του περιοδικού. Η ΑΝΟΙΚΤΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ από δω και στο εξής είναι κυριολεκτικά ανοικτή σε όλους και προσβάσιμη σε κάθε ενδιαφερόμενο χωρίς περιορισμούς.
- Η διοργάνωση Επιστημονικών Συνεδρίων (Διεθνές Συνέδριο για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση – ICODL). Τα πρακτικά των 4 πρώτων συνεδρίων έχουν εκδοθεί σε έντυπη μορφή. Τα πρακτικά του 5^{ου}, 6^{ου} & 7^{ου} Συνεδρίου υπάρχουν σε ελεύθερη πρόσβαση στην ιστοσελίδα του ΕΚΤ.
- «Θερινό Πανεπιστήμιο» Ανοικτής και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης.
- Σεμινάρια Μεθοδολογίας σε συνεργασία με Ελληνικά Πανεπιστήμια για την εκπαιδευτική έρευνα, που απευθύνονται σε μεταπτυχιακούς φοιτητές, υποψήφιους διδάκτορες, μεταδιδάκτορες και νέους επιστήμονες.
- Σεμινάρια Επιμόρφωσης για ακαδημαϊκούς άλλων χωρών σε ζητήματα οργάνωσης εναλλακτικών μορφών εκπαίδευσης και εκπαιδευτικής τεχνολογίας.

- Συμμετοχή σε ερευνητικά προγράμματα με Ευρωπαϊκά Πανεπιστήμια και άλλους Εκπαιδευτικούς Οργανισμούς.
- Φεστιβάλ Εκπαιδευτικών Ταινιών.

Στις δραστηριότητες της ΕΕΕΕ περιλαμβάνονται:

- Καινοτόμα και εξειδικευμένα προγράμματα για την κατάρτιση και επιμόρφωση Εκπαιδευτών Ενηλίκων και την πιστοποίηση της επαγγελματικής τους επάρκειας.
- Σεμινάρια και Ημερίδες σε όλη την Ελλάδα.
- Βιωματικά Εργαστήρια για την εμπάθυση και εξάσκηση σε ειδικά θέματα της Εκπαίδευσης Ενηλίκων.
- Καλές Πρακτικές και Βιντεοσκοπημένες Διδασκαλίες για την αποτελεσματική εφαρμογή ιδιαίτερων εκπαιδευτικών μεθόδων.
- Εκπαιδευτικές Υπηρεσίες και προς Τρίτους – σεμινάρια
- Εθνικά και διεθνή Συνέδρια και Συνδιασκέψεις.
- Μελέτες – Αξιολογήσεις – Projects
- Ευρωπαϊκά προγράμματα
- Επιστημονικό περιοδικό, που λειτουργεί με σύστημα κριτών και δημοσιεύει πρωτότυπες ερευνητικές εργασίες, άρθρα, επισκοπήσεις, μεταφράσεις κειμένων και παρουσιάσεις βιβλίων, συνεντεύξεις, κείμενα και προσωπογραφίες σημαντικών στοχαστών. Από το 2016 εγκαινίασε και αγγλόφωνη έκδοση.

Στις δραστηριότητες της ΕΤΠΕ περιλαμβάνεται η διοργάνωση τριών συνεδρίων ανά διετία:

- Οι Τεχνολογίες της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών στην Εκπαίδευση
- Διδακτική της Πληροφορικής
- Ένταξη και Χρήση των ΤΠΕ στην Εκπαιδευτική Διαδικασία

Τα άρθρα δημοσιεύονται μετά από διπλή ανώνυμη κρίση, με acceptance rate $\leq 50\%$. Επιπλέον, επιλεγμένες εργασίες εκδίδονται σε ξενόγλωσσο τόμο από τον οίκο Springer και σε ειδικά θεματικά τεύχη του περιοδικού *Θέματα Επιστημών και Τεχνολογίας στην Εκπαίδευση (Themes in Science and Technology Education)* (<http://earthlab.uoi.gr/theste/index.php/theste>).

Η ΕΝΕΦΕΤ έχει πλήθος δραστηριοτήτων. Μεταξύ άλλων:

- Συμμετέχει και οργανώνει συνέδρια, συναντήσεις εργασίας, ημερίδες, διαλέξεις μορφωτικού περιεχομένου, επιμορφωτικά σεμινάρια σχετικά με την Εκπαίδευση στις Φυσικές Επιστήμες και την Τεχνολογία.
- Συνεργάζεται με άλλα Επιστημονικά Σωματεία ή Ενώσεις της Ελλάδας και άλλων χωρών, που δραστηριοποιούνται στο πεδίο της Εκπαίδευσης στις Φυσικές Επιστήμες και της Τεχνολογίας.
- Διοργανώνει ανά διετία τακτικό επιστημονικό συνέδριο με τίτλο «Πανελλήνιο Συνέδριο Διδακτικής των Φυσικών Επιστημών και Νέων Τεχνολογιών στην Εκπαίδευση».
- Οργανώνει και Συνέδριο Νέων Ερευνητών Διδακτικής Φυσικών Επιστημών και Τεχνολογιών στην εκπαίδευση, με σκοπό την υποστήριξη των νέων ερευνητών στις ερευνητικές τους αναζητήσεις, την ενίσχυση των δεσμών μεταξύ των μελών της κοινότητας, τη συνδιαμόρφωση του ερευνητικού προσανατολισμού και την περαιτέρω ανάπτυξη της έρευνας στην εκπαίδευση για τις φυσικές επιστήμες και την τεχνολογία στην Ελλάδα.

Αντιστοίχως, η ΟΜΕΡ Ελλάδος:

- συμμετέχει στις Παγκόσμιες Συνελεύσεις και στα Παγκόσμια Συνέδρια.

- οργάνωσε ένα Πανευρωπαϊκό Συνέδριο και ανά διετία οργανώνει Πανελλαδικά Συνέδρια, ημερίδες και σεμινάρια με έλληνες και ξένους εισηγητές.
- εκδίδει το επιστημονικό περιοδικό με τίτλο «Ερευνώντας τον Κόσμο του Παιδιού», πρακτικά των συνεδρίων, καθώς και επιστημονικά βιβλία σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή.
- εκδίδει επιστημονικά κείμενα/βιβλία μελών.

Συμπεράσματα από τη συζήτηση

Τα βασικά θέματα που αναπτύχθηκαν κινήθηκαν κυρίως γύρω από δύο άξονες: την **επιστημονικότητα** και την **ανοικτότητα**. Τόσο οι πρακτικές που εφαρμόζουν οι εν λόγω επιστημονικές ενώσεις/εταιρείες, όσο και τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν φαίνεται να κινούνται γύρω από τους δύο αυτούς άξονες.

Ειδικότερα, η επιστημονικότητα σχετίζεται με την παραδοχή ότι «η επιστημονική γνώση αναπτύσσεται αν νοηθεί ως συνεχιζόμενη και αδιάκοπη κριτική συζήτηση, η οποία ανεβαίνει ποιοτικά συνεχώς, στο βαθμό που είναι πράγματι κριτική» (Δημητράκος, 1991). Η κριτική διάσταση της επιστημονικής γνώσης που συναρθρώνεται με την έννοια και τις πρακτικές της δημοκρατίας – υπό την έννοια ότι στην επιστήμη κάτι είναι αληθινό όχι ως αποτέλεσμα της απόφασης μιας αυθεντίας, αλλά επειδή «στο πλαίσιο μιας συνεχιζόμενης ανοιχτής συζήτησης φαίνεται να είναι αληθινό στα μέλη μιας επιστημονικής κοινότητας που λαμβάνουν μέρος στην αναζήτηση αυτή, με ίσα δικαιώματα ελέγχου και λόγου, ανεξάρτητα από το αν η προσφορά του καθενός είναι άνιση σε σύγκριση με καθέναν από τους εταίρους του» (Δημητράκος, 1991) – οδηγεί στην ανάγκη να είναι η επιστημονική γνώση και η παραγωγή της ανοιχτή, ελεύθερα προσβάσιμη και ελέγξιμη από όλους.

Στο πλαίσιο αυτό, οι εκπρόσωποι των επιστημονικών ενώσεων/εταιρειών τόνισαν το ζήτημα της κρίσης-αξιολόγησης (συχνά διπλής, τυφλής κρίσης) των υποβαλλόμενων – στα περιοδικά και συνέδριά τους – άρθρων, εισηγήσεων κλπ από έγκυρους και αξιόπιστους κριτές, ως καλή πρακτική για τη διασφάλιση της επιστημονικότητας. Στο ίδιο πνεύμα, η ανοικτότητα και η διάχυση των αποτελεσμάτων της έρευνας, η ελεύθερη πρόσβαση στα περιοδικά και στα πρακτικά των συνεδρίων, καθώς και η εύκολη και αποτελεσματική αναζήτηση των ψηφιοποιημένων, σε μεγάλο βαθμό, πηγών που προσφέρουν, νοούνται και γίνονται δεκτές ως καλές πρακτικές και ενέργειες που συμβάλλουν στον εκδημοκρατισμό και την εξωστρέφεια της επιστημονικής γνώσης. Γεγονός που αποδεικνύει την αποδοχή της πνευματικής παραγωγής των ελληνικών επιστημονικών ενώσεων και εταιρειών από την επιστημονική κοινότητα είναι ότι το υλικό αυτό χρησιμοποιείται και χρησιμεύει ως πηγή αναφοράς από συγγραφείς μεταπτυχιακών διπλωματικών εργασιών, αλλά και επιστημονικών κειμένων από σημαντικούς στοχαστές και ερευνητές στο κάθε πεδίο.

Παράλληλα, το ζήτημα της ανοικτότητας φέρνει στο προσκήνιο και το συναφές θέμα της εξωστρέφειας των επιστημονικών ενώσεων/εταιρειών. Η διοργάνωση συνεδρίων συμβάλλει στο σκοπό αυτό, όπως και η συνεργασία και η συνέργεια με τμήματα πανεπιστημίων και άλλους επιστήμονες. Αυτό που προβληματίζει, ωστόσο, τους εκπροσώπους των επιστημονικών ενώσεων/εταιρειών είναι το ζήτημα της ενεργοποίησης των μελών, καθώς η συμμετοχή στις ενώσεις/εταιρείες είναι εθελοντική και απαιτεί χρόνο και κόπο από τους εμπλεκόμενους.

Σημαντικό είναι να σημειωθεί η ανάγκη και επιθυμία για κινητοποίηση νέων ανθρώπων για συμμετοχή σε συνέδρια, σε επιτροπές και σε έρευνα. Διαπιστώνεται όμως μείωση στη συμμετοχή, καθώς τα πρότυπα στην ποιότητα και οι απαιτήσεις αυξάνουν, ιδίως όταν η κριτική διάσταση της επιστήμης επιβάλλει την ανάγκη για

«όλο και αυστηρότερους ελέγχους και όλο και μεγαλύτερες απαιτήσεις καθολικότητας, λογικής συνοχής, πληροφοριακού περιεχομένου και βάθους» (Δημητράκος, 1991). Συνακόλουθα, συμφωνούν οι εκπρόσωποι των επιστημονικών εταιρειών/ενώσεων, αυτό δεν σημαίνει ότι οι επιτροπές κριτών οφείλουν να αποθαρρύνουν τους νέους· αντιθέτως, οφείλουν στην κριτική τους να περιλαμβάνουν σχόλια για τη βελτίωση των εργασιών και κατευθύνσεις για την ορθότερη πορεία στην έρευνα.

Τέλος, αξίζει να σημειώσουμε τις προτάσεις για αύξηση των δράσεων και συνεργειών με αντίστοιχες ενώσεις/εταιρείες της διεθνούς κοινότητας. Στο εξωτερικό αντίστοιχες εταιρείες αριθμούν εκατοντάδες ανθρώπους που εργάζονται και συνεισφέρουν, ενώ και οι συνεργασίες μεταξύ εκπαιδευτικών και πανεπιστημιακών μετρούν εντυπωσιακούς αριθμούς.

Προτάσεις

Στο κλείσιμο της γόνιμης συζήτησης που προηγήθηκε, ο Καθηγητής Αντώνης Λιοναράκης διατύπωσε μια πρόταση για την ενδυνάμωση του ρόλου των ελληνικών επιστημονικών ενώσεων/εταιρειών, προς την κατεύθυνση της ενίσχυσης της συλλογικότητας και της ενεργοποίησης του ρόλου τους στο πλαίσιο της Κοινωνίας των πολιτών. Πρότείνει, λοιπόν, τη συνεργασία των επιστημονικών ενώσεων/εταιρειών για παρέμβαση και υποβολή προτάσεων προς τους αρμόδιους φορείς στη χάραξη πολιτικής και λήψης αποφάσεων.

Η πρόταση-όραμα περιλαμβάνει τη συγκρότηση ενός συλλογικού οργάνου παρέμβασης, με χαρακτήρα γνωμοδοτικό – όχι συνδικαλιστικό – και ταυτόχρονα συμβουλευτικό προς τα αρμόδια όργανα του επίσημου κράτους. Άλλωστε, όπως ο ίδιος είχε αναφέρει στο παρελθόν «δύο δυναμικές που καθορίζουν την πορεία των εκπαιδευτικών επιλογών και κινούνται κάτω από την ομπρέλα των κοινωνικών δεσμών και δικτύων, είναι η κοινωνία των πολιτών και η άτυπη μάθηση» (Λιοναράκης, 2013). Και οι ελληνικές επιστημονικές ενώσεις και εταιρείες έχουν τη δυναμική και τα επιστημονικά εφόδια να το πετύχουν.

Βιβλιογραφικές αναφορές

- Δημητράκος, Δ. (1991). Επιστημονική Γνώση και κριτική σκέψη. *Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών*, 82, σελ. 3-11. doi: <http://dx.doi.org/10.12681/grsr.601>. Ανακτήθηκε 9/12/2017 από <https://ejournals.e-publishing.ekt.gr/index.php/ekke/article/view/7199>
- Λιοναράκης Α., (2013) Κοινωνία των πολιτών και άτυπη μάθηση: δύο διαμορφωτές του πολιτικού γίγνεσθαι και του εκπαιδευτικού συστήματος, Στο Α. Κοντάκος και Φ. Καλαβάσης (Επιμ.) *Θέματα Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού – Κοινωνικά Δίκτυα και Σχολική Μονάδα: Γέφυρες και νοήματα* (σελ. 163 – 175), Τμήμα Επιστημών της Προσχολικής Αγωγής και του Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού, Πανεπιστήμιο Αιγαίου, Ρόδος, Εκδόσεις Διάδραση.
- Λιοναράκης, Α., Νιάρη, Μ., Μανούσου, Ε., & Παπαδημητρίου, Σ. (2015). Τα εκπαιδευτικά περιοδικά στην Ελλάδα. *Ανοικτή Εκπαίδευση*, 11(1), 132-134.

Λίστα προσκεκλημένων επιστημονικών εταιριών και οι ηλεκτρονικές διευθύνσεις τους:

- (1) Ελληνικό Δίκτυο Ανοικτής και Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης (ΕΔΑΕ)
<http://www.openet.gr/>
- (2) Επιστημονική Ένωση Εκπαίδευσης Ενηλίκων (ΕΕΕΕ)
<http://www.adulteduc.gr/>
- (3) Ελληνική Επιστημονική Ένωση Τεχνολογιών Πληροφορίας & Επικοινωνιών στην Εκπαίδευση (ΕΤΠΕ)
<http://www.etpe.gr/>
- (4) Ένωση για την Εκπαίδευση στις Φυσικές Επιστήμες και την Τεχνολογία (ΕΝΕΦΕΤ)

<http://www.enephet.gr/>

(S) Ελληνική Επιτροπή Προσχολικής Αγωγής (OMEP)

<http://www.omep.gr/>